

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 289554/29

בבית הדין הרבני האזורי נתניה

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא — אב"ד, הרב אברהם מייזלס, הרב אריה אוריאל

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד ניר פרידפרטיג)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ טו"ר יהושע זאב זנד)

הנידון: האם ערעור על חיוב גט או עיכוב ביצוע הם עילה לביטול או עיכוב ביצוע צו הגבלה?

החלטה

רקע

א. בפני בית הדין מונחת בקשת האישה לביטול צווי ההגבלה.

בבקשה נטען שהמועד לקיום הדיון בצווי ההגבלה נקבע לכ"ו באלול תשע"ו (29.9.2016) ולא במועד בו נערך הדיון בפועל, בט' באלול תשע"ו (12.9.2016).

מכיוון שהאישה וב"כ חושדים (ככתוב בבקשותיהם) בבית הדין — שבית הדין פועל נגדה, חובתנו להבהיר הדברים כדאיתא בחושן משפט (סימן יד סעיף ב).

בו' במרחשוון תשע"ה (30.10.2014) הופיעו הצדדים בבית הדין נערך ביניהם משא ומתן שבסופו הגיעו הצדדים להסכם גירושין. הסכם הגירושין קיבל תוקף של פסק דין במועד זה הוציא בית הדין פסק דין לגירושין.

האישה הגישה תביעה לביטול הסכם.

בכ"ג בניסן תשע"ו (1.5.2016) הוציא בית הדין את פסק דינו הרוחה את התביעה לביטול הסכם, בפסק הדין נקבע שהאישה חייבת לקבל גט פיטורין.

נקבע מועד לסידור גט פיטורין — ח' באייר תשע"ו (16.5.2016) במועד זה סירבה האישה להתגרש.

הליכי צווי ההגבלה

בד' באב תשע"ו (8.8.2016) פתח הבעל תיק צווי הגבלה. בו' באב תשע"ו (10.8.2016) ניתנה החלטת בית הדין שזו לשונה:

"על המזכירות לקבוע מועד לסידור גט. אם תסרב האישה להתגרש במועד זה, ידון בית הדין במועד זה בבקשת הבעל להטלת צווי הגבלה נגד האישה."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

על פי החלטה זו קבעה המזכירות מועד לסידור גט, על פי יומן בית הדין ליום חמישי – כ"ו באלול תשע"ו (29.9.2016).

בי"ב באב תשע"ו (16.8.2016) הוגשה בקשת האישה לביטול מועד סידור הגט.

משניתן פסק דין – אין מניעה לאכפו בצווי הגבלה, אף שהוגש ערעור

בי"ח באב תשע"ו (22.8.2016) ניתנה החלטת בית הדין הדוחה בקשה זו, וזו לשונה:

"בפנינו מונחת בקשת האישה לביטול הדיון לסידור גט ולחילופין להטלת צווי הגבלה.

מתוך הבקשה שהונחה בפנינו ונימוקיה ניכר שמגיש הבקשה אינו בקי לא בהלכה ולא בהליכי בית הדין.

בפני בית הדין התנהלו תביעות הבעל לגירושין ותביעת האישה לשלום בית. בית הדין דחה תביעת האישה קיבל תביעת האיש וקבע שהאישה חייבת להתגרש. האישה סירבה להתגרש והגישה ערעור על פסק דין זה.

משקבע בית הדין שהאישה חייבת להתגרש – אין חשש לאיסור חרם דרבנו גרשום אף ביוצאי אשכנז וכוודאי בבני הזוג שלפנינו שהינם מעדות המזרח ואין נוהג לגביהם חרם דרבנו גרשום. בית הדין הבהיר במקרה שלפנינו ובמקרים רבים אחרים שהפרחת הסיסמה 'אני רוצה שלום בית' לא תוכל להוות סיבה לדחיית קיום החלטת בית הדין.

באשר לטענה שהמבקשת הגישה ערעור על החלטת בית הדין, גם דבר זה לא יכול להוות סיבה לדחיית סידור הגט כל עוד לא ניתן עיכוב ביצוע – דבר שלא נעשה בנידון דידן וכמפורש בתקנה קמ"ו לתקנות הדיון.

זכותו של הבעל להפעיל האמצעים החוקיים למימוש פסק הדין ולפיכך אין למנוע ממנו מימוש זכותו החוקית, שאחת הדרכים לאכיפת פסק הדין היא הטלת צווי הגבלה.

אין שחר לאמור בבקשה ולפיה בית הדין נענה לבקשות הבעל מידי, בית הדין מתייחס עניינית לכל בקשה לגופה, ובמקרה שבפנינו הבעל הוא זה שמציית להחלטות בית הדין, דבר שלא ניתן להיאמר על האישה. לאור האמור על המזכירות לקבוע מועד לסידור הגט לט' אלול תשע"ו (12.9.2016).

ב. יש לציין שבעת מתן ההחלטה בית הדין לא היה מודע למועד שקבעה המזכירות. עם זאת הטעם העיקרי לקביעת מועד זה, הוא שינוי הרכבו של בית הדין, שגרם לכך שבית הדין פועל – בהרכבו המקורי שנתן את פסק הדין והוא שאמור לאכפו – בימי שני בלבד. לפיכך עם מתן החלטה זו, שבה נאמר שמועד סידור הגט יהיה בתאריך ט' באלול תשע"ו (12.9.2016), היה ברור שגם הדיון בצווי ההגבלה הנובע מסירוב האישה יהיה במועד זה כפי הכתוב בהחלטתנו מיום ו' באב תשע"ו (10.8.2016), וכפי שהיה אמור להיות במועד הקודם שנקבע.

מכיוון שניתן מועד חדש, הדיון שנקבע לכ"ו באלול תשע"ו (29.9.2016) בטל. ואכן במחשב בית הדין מוגדרת הזמנה זו כהזמנה לדיון שנדחה. יש לציין שגם כותרת ההזמנה היא "בנושא צו הגבלה או ביטולו". מלבד זאת, הוצאה הזמנה נוספת לסידור גט לאותו מועד

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ולאותה שעה. ומשכך היה צריך להיות ברור לצדדים שאם לא יהיה סידור גט, בית הדין ידון בצווי ההגבלה.

צווי ההגבלה שהוטלו והנימוקים להטלתם

במועד זה הופיעה האישה וסירבה לסדר גט פיטורין לפיכך קבע בית הדין בהחלטתו במועד זה כדלהלן:

“מאחר ולא התקבלה בבית הדין הודעה על עיכוב ביצוע פסק דינו של בית הדין, וכפי שהודתה האישה בפנינו – שברצונה להפקיד את ההפקדה שקבע בית הדין הגדול אך עדיין לא הפקידה – האישה חייבת לקבל את גטה כל עוד אין החלטת בית הדין הגדול המעכבת ביצוע החלטת בית הדין.
בית הדין מבהיר – תקנה קמ”ו לתקנות הדיון קובעת:

1'. אין הערעור מעכב את ביצוע הפסק אשר מערערים עליו, אלא אם כן יש הוראה כזאת בגוף הפסק [...].

2. החליט בית הדין הפוסק שלא לעכב את הביצוע [...] רשאי החייב לפנות בבקשה לעיכוב הביצוע לבית הדין הגדול.

3. בית הדין המחליט על עיכוב ביצוע רשאי להתנותו במילוי תנאים, לרבות מתן ערבויות מידי מבקש העיכוב.

במקרה שבפנינו קבענו שאין מקום לעכב ביצוע פסק הדין. בית הדין הגדול קיבל עקרונית את בקשת האישה לעיכוב ביצוע סידור הגט, מפני שביצוע סידור הגט יאיין את הערעור. בית הדין הגדול התנה את עיכוב הביצוע בהפקדת ערבויות מטעם האישה, ערבויות שישמשו לפיצוי הבעל אם יידחה ערעורה.

בית הדין הגדול אף הפחית את הסכום הראשוני שדרש מהאישה כדי לעכב ביצוע פסק הדין, אך האישה לא הפקידה גם את הסכום המופחת.

איננו יכולים להתעלם מדרכה של האישה להתעלם מצווי בית הדין ומהחלטותיו, התעלמות שהכריחה את בית הדין לפעמים לנקוט יד קשה כדי לקיים החלטות בית הדין, מכיוון שהתנהגותה והתנהלותה גורמים נזקים קשים לבעל.

בית הדין חוזר ומבהיר האמור בפסק הדין. אין ספק שלאור החומר שהוצג והוכח לבית הדין, האישה למצער חייבת לקבל גטה. בית הדין לא קבע עדיין אם יש לכופה לעשות כן, מכיוון שוודאי שיש במה שהוצג בפנינו כדי לחייבה להתגרש. אין מקום להיענות לבקשותיה החוזרות לקיום דיון הוכחות בעניין חיובה בגט, מפני שברור ממה שהוצג בפנינו בתיק זה שהאישה חייבת לקבל את הגט, ואין לקיים דיון הוכחות רק לשם קיומו.

לאור האמור ולאחר העיון, מחליט בית הדין כי אין הצדקה לעכב את סידור הגט.

פסק דינו של בית הדין ניתן לפני זמן רב, הצדדים פרודים שנים רבות, טענת האישה על רצונה בשלום בית אינה טענה אמיתית, וכמו שבית הדין פירט והאריך בפסק דינו, מטרתה היחידה של האישה הינה להשיג הישגים כספיים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית הדין שמע היום דברי הבעל ובא כוחו הדורש הטלת צווי הגבלה, ודברי האישה המתנגדת להוצאת צווים אלו וממשיכה לטעון שרוצה שלום בית. לא הוצג בפנינו נימוק מספק מדוע לא תקבל האישה את גטה.

לפיכך, מכיוון שהאישה סירבה לקבל את גטה, מחליט בית הדין:

א. להטיל על האישה צו הגבלה בהתאם לסעיף 2(א)4 לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה – 1995, הקובע שבית הדין רשאי להוציא צו הגבלה האוסר להתמנות, להיבחר או לשמש במשרה על פי דין או במשרה בגוף מבוקר כמשמעו בחוק מבקר המדינה, תשי"ח – 1958.

ב. להטיל על האישה צו הגבלה בהתאם לסעיף 2(א)5 לחוק – צו הגבלה האוסר לעסוק במקצוע שהעיסוק בו מוסדר על פי דין.

ג. פסק דין זה טעון אישור של נשיא בית הדין הרבני הגדול, לפי סעיף 1(ג) לחוק.

ד. המזכירות תשלח העתק ההחלטה לכבוד נשיא בית הדין הרבני הגדול.

ה. בית הדין מחייב את האישה בהוצאות לבעל בסך 200 ש"ח בגין כל יום שהאישה מעכבת את סידור הגט.

הוצאות אלו ייגבו מהכספים אותם התחייב הבעל להעביר לאישה בהסכם הגירושין.

ו. מועד הדיון שנקבע ליום כ"ו אלול תשע"ו (29.9.16) מבטל.

עיכוב ביצוע פסק הדין לגירושין אינו מעכב ואינו עילה לביטול צווי ההגבלה

ג. מכיוון שבעת מתן ההחלטה וחתימתה, עדיין לא ניתנה החלטת בית הדין הגדול לעיכוב ביצוע החלטתנו לחיוב בגט, לא הייתה מניעה – ואולי אף הייתה חובה – להטיל צווי הגבלה, אם לפי ראות עינינו הדבר ראוי במקרה שלפנינו.

לפיכך ההחלטה להטלת צווי הגבלה – כדין ניתנה ואין מקום לעכבה, כל עוד לא ניתן צו עיכוב ביצוע מפורש על החלטה זו.

כידוע צו עיכוב ביצוע אינו מבטל את פסק הדין אלא את מימושו בפועל, ומשכך מכיוון שניתן פסק דין לחיוב גט. אין מניעה להטיל צווי הגבלה, ואין מקום לבטל החלטתנו.

עיכוב מיותר בהטלת או ביצוע צווי הגבלה מנוגד לדרישות החוק ולרוחו

ד. נוסף ונאמר:

סעיף 4(א) לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה – 1995 קובע: "החלטת בית הדין הרבני בעניין מתן צו הגבלה תינתן לא יאחר מעשרים ואחד ימים ממועד הדיון [...]"

סעיף 4(ב) קובע:

"קיים בית הדין הרבני דיון כאמור בסעיף 4(א) ולא ניתן צו הגבלה בתוך עשרים ואחד ימים ממועד הדיון, יראו זאת כהחלטה שלא ליתן צו הגבלה [...]"

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מסעיפים אלו עולה הדחיפות שראה המחוקק את הצורך במתן צו הגבלה סמוך לדיון בנושא זה, בניגוד להחלטות אחרות שבהן לא הגביל המחוקק, את זמן מתן ההחלטה. לאור הדחיפות שראה המחוקק בהטלת צווי ההגבלה סמוך לדיון, קבע המחוקק שאי מתן החלטה בזמן הקצוב, הרי היא כהחלטה שלילית, ולפיכך חובה היה על בית הדין להוציא החלטתו בנושא זה בסמוך למועד הדיון.

מעבר לכך, סעיף 4א (א) לחוק קובע:

”ניתן צו הגבלה והוגש ערעור על פסק הדין או על צו ההגבלה, לא יעוכב ביצוע צו ההגבלה, ואולם בית הדין הרבני הגדול רשאי, מטעמים שיירשמו, להורות על עיכוב ביצוע צו הגבלה.”

הרי שדינו של צו הגבלה כדינה של כל החלטה אחרת, שכל עוד לא ניתן צו עיכוב ביצוע, הצו עומד בתוקפו. ולפיכך אף אם הוגש ערעור על פסק הדין אין הדבר מעכב את מתן צו ההגבלה, ואף אם ניתן עיכוב ביצוע על פסק הדין, אין בדבר כדי לעכב את צו ההגבלה ללא החלטה מפורשת בעניין זה הקובעת גם עיכוב צו ההגבלה.

ה. עוד נאמר:

סעיף 4 (א)(1) לחוק קובע:

”ניתן פסק דין [...] יקבע בית הדין הרבני מועד לסידור גט לא יאוחר מארבעים וחמישה ימים מיום מתן פסק הדין. לא סודר הגט, יקיים בית הדין בתוך ארבעים וחמישה ימים מאותו מועד, דיון שבו ידון במתן צו הגבלה.”

הרי שהמחוקק קבע זמנים קצובים לביצוע פסק דינו של בית הדין לגירושין: קביעת מועד תוך ארבעים וחמישה יום, ולאחר דיון זה – אם לא סודר גט – קביעת מועד לדיון בצו הגבלה תוך ארבעים וחמישה יום מהמועד הראשון שנקבע לגירושין.

ולפיכך: חובת בית הדין הייתה לקבוע מועד לסידור הגט ובעקבותיו דיון בצו ההגבלה. זאת אף אם לא הייתה מוגשת בקשה כזו על ידי הבעל, וקל וחומר בנידון דידן שהוגשה בקשה.

מעבר לאמור לעיל, נוסף ונאמר, סעיף 1 לחוק קובע:

”(א) קבע בית דין רבני בפסק דין או בהחלטה [...] שאיש ייתן גט לאשתו, והאיש לא קיים את פסק הדין, רשאי בית הדין במטרה להביא לידי קיום פסק הדין, ליתן נגדו [...] צו הגבלה [...]

(ב) לעניין סעיף זה, אין נפקא מינה אם ננקטה בפסק הדין, לשון של כפייה, חובה, מצווה, הצעה או לשון אחרת.

(ג) קבע בית הדין הרבני בפסק דין שאישה תקבל גט מבעלה, והאישה לא קיימה את פסק הדין – רשאי בית הדין באישור נשיא בית הדין הרבני הגדול [...] ליתן נגדה צו הגבלה.”

סעיף 4 (א)(2) לחוק קובע:

”נתן בית הדין הרבני פסק דין המאמץ הסכם גירושין בין הצדדים ונתן לו תוקף של פסק דין, יקבע מועד לסידור גט לא יאוחר מארבעים וחמישה ימים ממועד פסק הדין.”

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

משענת נוספת לצו ההגבלה – פסק דין קודם, חלוט

והנה במקרה שלפנינו, עומדים בפנינו שני פסקי דין משלימים של בית הדין. פסק הדין הראשון לגירושין ניתן על ידי הרכב א' בו' במרחשוון תשע"ה (30.10.2014) **בפסק הדין** המאשר את ההסכם נכתב **שעל הצדדים להתגרש זה מזו**. משניתן פסק דין זה, ועבר זמן הערעור, פסק דין זה הוא חלוט.

לאחר מתן החלטתנו הדוחה תביעת האישה לביטול פסק הדין, הוציא בית הדין פסק דין ככל העניינים שבין הצדדים, בפסק הדין קבע בית הדין שהסכם הגירושין שבין הצדדים תקף. עוד נקבע בפסק הדין שהאישה חייבת לקבל את גטה. על פסק דין זה הוגש ערעור.

אפשר להטיל צו הגבלה מכוח פסק דין "שעל הצדדים להתגרש" שניתן במסגרת אישור הסכם ומעתה, מכיוון שנגד האישה עומדים בפועל שני פסקי דין לגירושין, פסק דין משנת 2014 ופסק הדין החדש משנת 2016, לפיכך על פי האמור לעיל, סמכותו של בית הדין לתת צווי הגבלה היא גם בהמשך לפסק הדין שלא נקבע בו חיוב, שהרי גם אם נקבע מצווה או שעל הצדדים להתגרש, יש אפשרות להוציא צווי הגבלה.

ולפיכך: במקרה שלנו חובת האישה לקבל גטה היא על פי שני פסקי הדין המשלימים. בין על פי פסק הדין המאשר את הסכם הגירושין ובין על פי פסק הדין החדש המחייבה לעשות כן.

במקרה שלפנינו, ניתן צו עיכוב ביצוע על ההחלטה משנת 2016 המחייבת את האישה בגירושין.

לעומת זאת, לגבי פסק הדין הראשון שניתן לפני כשנתיים שבו נקבע שעל הצדדים להתגרש זה מזו, ובו נקבעו תנאי הסכם הגירושין, לא ניתן עיכוב ביצוע. משלא ניתן עיכוב ביצוע על פסק הדין הנ"ל, סמכותו של בית הדין להטיל צווי הגבלה על האישה גם בגין אי מימוש פסק דין זה.

מאחר שבית הדין הגדול בהחלטתו קבע שלא יינתן עיכוב ביצוע בעניינים הרכושיים, ומשכך לא ניתן עיכוב ביצוע בכל העניינים שנקבעו בהסכם הגירושין, ולפיכך פסק דין זה תקף, ולכאורה אין מניעה גם ללא האמור לעיל להטיל על האישה צווי הגבלה בהתאם לפסק דין זה.

עם זאת עדיין יש לעיין בנושא זה ואין אנו אומרים הדברים באופן חלוט, שיש לומר שערעור האישה הוא בעקיפין גם ערעור על פסק הדין לגירושין שניתן על ידי הרכב א' לפני שנתיים – פסק דין המאשר את הסכם הגירושין, ומעתה: מכיוון שהאישה הגישה בקשה לביטול ההסכם – לא היה מוטל עליה להגיש באותו שלב ערעור לבית הדין הגדול, שהרי אם תביעתה הייתה מתקבלת הערעור היה מתייטר ממילא. לפיכך יימנע בית הדין על כל פנים לעת עתה, לפעול בעניין הוצאת צווי הגבלה כדי לאכוף את פסק הדין שניתן בשנת 2014.

העברת הצו לאישור נשיא בית דין הגדול – למרות הערעור

1. בית הדין הורה להעביר החלטתו לאישור נשיא בית הדין הגדול, מפני שלדעתנו גם במצב זה יש להמשיך בהליך אישור ההחלטה להטלת צו הגבלה, שאינו קשור בהכרח להליך הערעור על חיובה של האישה בגט.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

זאת מכיוון שלכאורה אישורו של נשיא בית הדין הגדול להחלטת בית הדין הוא אישור עקרוני, בוודאי כל עוד לא ניתן עיכוב ביצוע על צווי ההגבלה. ואף אם תוגש בקשה לעיכוב ביצוע על צווי ההגבלה וגם אם תהיה היענות לבקשה – ביצוע צווי ההגבלה בפועל יכול להמתין להחלטתו הסופית של בית הדין הגדול.

בשולי הדברים, בית הדין לא יכול להימנע מלהביע דעתו על סרבול ההליכים בהטלת צווי הגבלה נגד האישה – החלטה על צו זה נתונה לכאורה לשתי ערכאות ערעור:

ערכאה אחת היא בית הדין הגדול. לגביה – לצורך הגשת ערעור – על האישה לעשות מעשה אקטיבי וכפי שעשתה במקרה שלפנינו לגבי פסק דינו של בית דינו, הכולל חיובה בגט. ללא הגשת ערעור על ידי מבקש, העניין לא יובא לפתחו של בית הדין הגדול.

הערכאה הנוספת היא אישורו של נשיא בית הדין הגדול להחלטה למתן צו הגבלה. אישורו של נשיא בית הדין הגדול הוא תנאי יסודי ומובנה בחוק זה, מפני שללא אישורו לא יחולו צווי ההגבלה בפועל. לפיכך במקרים שבהם מוגש ערעור לבית הדין הגדול, מתעכב ומתאחר ההליך שבו מובאים צווי ההגבלה לאישורו של נשיא בית הדין הגדול – דבר הגורם לאיבוד האפקטיביות של צוויים אלו.

עיכוב העברת הצו לאישור נשיא בית הדין הגדול – נוכח עיכוב ביצוע פסק הדין

כפי שכתבנו לעיל כל עוד לא ניתנה ההחלטה לעיכוב ביצוע פסק הדין חובה היה עלינו להטיל צווי הגבלה ולפי הפרוצדורה הורינו להעביר את ההחלטה לאישורו של הנשיא.

שקלנו בדעתנו אם אף עתה משניתן עיכוב ביצוע על חיובה של האישה בגט, עדיין יש מקום להורות להעביר החלטתנו כבר עתה לאישורו של נשיא בית הדין הגדול, כדי שיבחון החלטתנו ויאשרה עוד לפני שהוגש ערעור על עצם מתן צו ההגבלה.

עם זאת ידוע לנו שהנוהל הוא שבמקרים בהם מוגש ערעור, התיק לא מועבר לעיונו ולטיפולו של נשיא בית הדין הגדול, אלא רק אחרי החלטה סופית בערעור. החלטה המאשרת את החלטת בית הדין להטיל צווי הגבלה.

ואכן אחרי שיקול דעת נוסף, אין זה ראוי שהנשיא ייתן החלטתו בשלב זה, וכמו שכתבו התוספות (כבא בתרא דף קיד ע"א דיבור המתחיל "ניחוש"), ששלושה שנכנסו לבקר את החולה ונתן בפניהם 'מתנת שכיב מרע' לא יעשו דין כל עוד הוא יכול לחזור בו ממתנתו, משום שדבר זה הווי 'אטרופי בי דינא בכדי'. ולפיכך יש לקבל את הנוהל הנהוג ולא להביא את ההחלטה על מתן צווי הגבלה לעיונו של נשיא בית הדין הגדול בשלב מוקדם, כל עוד יש אפשרות להגיש ערעור על ההחלטה להטיל צווי הגבלה. וכן אם הוגש ערעור על צווי ההגבלה, עד שתינתן החלטת בית הדין הגדול. מכיוון שלא ראוי שנשיא בית הדין הגדול העומד בראש בית הדין הגדול ייתן החלטה שיכולה להיסתר, וכמו שכתבו התוספות (שם).

החלטה

לאור כל האמור לעיל:

א. אנו דוחים את בקשת האישה לביטול צווי ההגבלה.

ב. צו ההגבלה עומד בתוקפו כל עוד לא ניתן עיכוב ביצוע מפורש לגביו.

ניתן לפרסם בהשמטת שמות הצדדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ניתן ביום י"ז בתשרי התשע"ז (19.10.2016).

הרב אריה אוריאל

הרב אברהם מייזלס

הרב שלמה שפירא — אב"ד